

Streszczenie w języku polskim

Torfowiska należą do ekosystemów najbardziej zagrożonych w skali globalnej. Wobec zaniku i degradacji siedlisk naturalnych, zwrócono uwagę na torfianki na torfowiskach niskich typu węglanowego, jako możliwe siedliska zastępcze i wtórne organizmów typowych dla torfowisk niskich. Jako model badawczy przyjęto ważki (Odonata) – uznane wskaźniki różnorodności biologicznej i stanu środowiska.

W latach 2022 i 2023 przebadano odonatofaunę 30 torfianek w Polsce środkowo-wschodniej, analizując też warunki środowiskowe w tych zbiornikach i ich otoczenie. Stwierdzono 44 gatunki ważek. Opisano strukturę jakościową i ilościową ich zgrupowań. Przeanalizowano ich występowanie na tle czynników środowiska. Na podstawie uzyskanych wyników, przedstawiono możliwości wykorzystania torfianek na torfowiskach węglanowych w ochronie czynnej ważek.

Okazało się, że badane torfianki są ważne dla tyrfofili (szczególnie *Lestes virens*, *Nehalennia speciosa*, *Aeshna juncea*, *Somatochlora flavomaculata*, *Sympetrum danae*, *Leucorrhinia pectoralis*). Są też habitatem korzystnym dla gatunków drobnozbiornikowych, również zagrożonych w ich naturalnych siedliskach; dotyczy to szczególnie gatunków wód okresowych (*Lestes barbarus*, *L. dryas*, *Sympetrum flaveolum*). Ponadto mogą chronić ogólną różnorodność biologiczną ważek.

Czynnikami środowiska szczególnie istotnymi dla ważek okazały się: struktura zbiornika, w tym roślinność w obrębie torfianki oraz stanowiąca jej najbliższe otoczenie. Ponadto, pokrycie terenu miało duże znaczenie dla odonatofauny. Wiele z tych czynników można modyfikować, wykorzystując w ten sposób torfianiki w ochronie czynnej ważek. Zabiegi mogą być w różnym stopniu inwazyjne, od modyfikacji poszczególnych elementów zbiornika po jego rozkopanie w celu przywrócenia wczesnego stadium sukcesji. Wykorzystwać można już istniejące torfianki, a w razie potrzeby, tworzyć nowe. Korzystne jest też tworzenie obszarów chronionych obejmujących torfianki lub nawet leżących w pobliżu zbiorników.

Agnieszka Toruńska